

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio VIII. Utrùm potentia notionalis, sive productiva ad intra contineatur
sub Omnipotentia ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

150. Oppones 2. Dicitio debet pertinere ad Intellectum, & esse aliquid illius; sed id non videtur competere Paternitati, quæ est origo activa Verbi; ergo dicitio non coincidit cum Paternitate. Respondeo negando minorem; Paternitas enim oritur ab Essentia ut intellectiva est juxta superius dicta, sicque proportionata est ut sit productio Verbi procedentis per Intellectum; consequenterque ut sit formaliter dicitio.

151. Ex dictis colliges primò, dictionem in Deo distinguì ab Intellectione, ut quid relativum ab absoluto: & idem dicendum de volitione. Qualis autem sit hæc distinctio? Diximus jam alibi in Metaphysica tract. 1. d. 3. à n. 829. Secundò, dictionem distinguì à subsistentia, & relatione secundum majorem, aut minorem expressionem. Tertio, principium formale quo Verbi Divini non esse dictionem, sed Intellectionem; & principium formale quo Spiritus Sancti non esse spirationem, sed esse volitionem juxta superius dicta.

SECTIO VIII.

Verum potentia notionalis, sive productiva ad intra contineatur sub Omnipotentia?

152. ADVERTES primò, quæstionem non procedere in sententia asserente, relationem esse principium formale quo aut adequatum, aut inadæquatum respectu Divinarum Personarum. Primò, quia cum Omnipotentia sit quid absolutum, non potest sub se continere quid relativum, ut per se patet. Secundò, quia jam Personæ Divinæ non forent æquæ Omnipotentes; siquidem una non haberet potentiam, quæ formaliter est in altera, nam cum potentia productiva Filii in divinis non sit minus perfectio simpliciter, quam potentia productiva creaturarum, jam Persona Filii, & Spiritus Sancti, quæ Filium nequeunt producere, carerent aliqua perfectione simpliciter.

153. ADVERTES secundò, Omnipotentiam non dici per ordinem ad terminum non involventem contradictionem, sive non esse ad quidquid non implicat respectu alicujus agentis determinati, sed in ordine ad terminum secundum se, & absolute non involventem contradictionem; alioqui quodvis agens diceretur omnipotens; siquidem quodlibet potest producere quidquid respectu illius non implicat: & Filius in divinis, licet careret potentia generandi, adhuc foret Omnipotens, quia adhuc haberet simpliciter potentiam ad omne, quod respectu illius non haberet contradictionem, quam tamen haberet potentia generandi.

154. Dicent cum *Agid. in 1. dist. 20. & Argentina*, contradictionem non esse attendendam in ordine ad agens, sed in ordine ad id, quod agitur, sive ex parte objecti, quando actus transit in exteriorem materiam; tunc enim sequitur, quodvis agens esse omnipotens: è contra verò, quando actus est *ad intra*, tunc contradictio debet attendi penes agens, ideoque licet Filius non habeat potentiam generandi, adhuc diceretur Omnipotens, quia generare respectu illius habet contradictionem. Sed contra, quia hujusmodi distinctio est sine fundamento; & ex illa sequitur, nostrum intellectum posse dici Omnipotentem, saltem in ratione potentia spiritualis *ad intra*; siquidem potest produ-

tere quidquid illi non repugnat, licet non ita possit producere actus voluntatis, qui ei repugnat producendi.

ADVERTES tertio, nomen Omnipotentia, cum involvat signum illud universale *omni*, quod est distributivum, aut posse distribuere potentiam, & sic idem valet Omnipotentia, atque *omnis potentia*; aut posse distribuere objectum potentia, id est, possibile, & sic idem valet Omnipotentia, atque potentia productiva omnium possibilium. Attamen licet aliqui pro primo, alii pro secundo sensu pugnent, existimo utrumque coincidere; id enim est esse potentiam ad omne producibile, atque continere omnem potentiam productivam, non quidem formaliter, sed eminenter; sicque quando dicimus Omnipotentiam, non dicimus omnem potentiam formaliter, sed eminenter.

ADVERTES quartò, Omnipotentiam aut posse sumi absolute secundum propriam rationem Omnipotentia: aut determinatè pro certa ratione potentia ad libitum assumentis, & considerantis; hoc secundo modo, certum est posse excludere potentiam *ad intra*, cum id dependeat à libertate assumentis: quæstio autem procedit de Omnipotentia in prima acceptione, id est absolute sumpta, & ex vi nominis.

ADVERTES quintò ex *Argentina in 1. dist. 7. q. unica art. 2.* aliud esse potentiam, & aliud posse, sit rigorosè loquendum sit; potentia enim solum dicit principium productivum: posse autem non dicit nudum principium, sive potentiam, sed hæc expeditam, sive cum omnibus requisitis ad procedendum in actum; sicque rigorosè loquendo bene potest stare potentia absque posse. Dixi rigorosè loquendo, quia Autores sapè his terminis indiscriminatim utuntur. His positus.

Prima sententia affirmat potentiam notionalem, sive principium formale quo divinarum processionum contineri sub Omnipotentia. Ita *D. Athan. D. Cyril. D. Hilar. D. Aug. D. Thom. 1. p. q. 41. art. 5. ad 3. Magist. Argentina in 1. dist. 20. q. unica art. 1. conclus. 1. Marfil. Hervæus Curt. & alii*, quos citat, & sequitur *P. Ruiz d. 101. de Trinit. sect. 4. n. 9.* Probatur primò ex Sanctis Patribus *D. Aug. lib. 3. contr. Maximin. cap. 7. ibi: An forte dare non potuit? (loquitur de Patre ergo Filium,) Ubi est potentia Dei Patris. Et cap. 15. Deus ergo cur non equalem genuit Filium, cui nec Omnipotentia desuit. Et D. Cyril. Alex. lib. 2. Theaur. cap. 1. Quiaigitur, inquit, omnia Pater potest, consubstantialis sibi ex Deo nascitur Filius. Et D. Fulgent. ad 5. objection. Arianor. Genitori, ait, (quod nefas est,) potentia naturalis admittit, si Filio paterna substantia aequalitas denegatur. Et D. Hilar. loquens ad Patrem: Impossibile, inquit, tibi nihil est, & genitum à te Filium Omnipotentia tua virtute non ambigo; ergo si Patres ex eo, quod Pater non posset generare, arguebant contra hæreticos non esse Omnipotentem, benè sequitur, potentiam generativam venire nomine Omnipotentia, sub illaque contineri.*

Probatur 2. rationibus: Prima, quia Omnipotentia idem valet, atque *omnis potentia*, aut potentia productiva totius possibilis, qui duo dicendi modi coincidunt, ut diximus *n. 153.* ergo Omnipotentia continet in se omnem veram, & realem potentiam; sed potentia productiva est vera, & realis potentia; ergo sub Omnipotentia continetur. Secunda, quia Omnipotentia continet in se formaliter potentiam, quæ sit perfectio simpliciter; sed talis est potentia *ad intra* magis, quam potentia *ad extra*;

ad extra; siquidem hæc terminatur ad finitum, creatum, & dependens; illa autem, tam ex parte principii radicalis, quam ex parte termini producti semper est Increata, & Infinita; ergo &c. Tertia, quia signum universale distributivum non excludit præstantius inferius illius universalis, quod distribuit; sic enim sub hoc universali distributivo omne animal includitur homo; & sub hoc omne ens intelligitur Deus; ergo sub hoc distributivo Omnipotentia, sive omnis potentia intelligitur potentia productiva ad intra utpotè præstantissima.

160. Advertes hæc, quando supra diximus, Omnipotentiam posse distributione objecti, ita ut idem sit Omnipotentia, atque potentia productiva totius possibilis; hoc possibile non esse sumendum, prout opponitur necessario, & recurrit cum contingenti, sed prout opponitur impossibili; imò neque ut sic simpliciter; aliqui cum etiam Pater sit possibilis, prout possibile opponitur possibili, foret terminus Omnipotentia, quod non conceditur, cum Pater sit improductus, & ingenuus: est igitur objectum Omnipotentia omne producibile, sive aliunde liberè, sive necessario producat.

161. Obijciens. ex D. Amb. lib. 4. de Fide ad Grecian. cap. 4. ubi videtur negare, Patrem esse Omnipotentem ex eo, quod producat Filium. Et D. Fulgent. de Fide ad Petrum cap. 3. ibi: Dei Omnipotentia intelligitur, quia omnem creaturam visibilem, & invisibilem de nihilo fecit. Ubi explicant Omnipotentiam ex creaturis, & operibus ad extra, non autem ex productionibus ad intra; ergo ad intra non est Omnipotentia. Respondeo D. Amb. solum velle, illud notionale, quod constituit Patrem, non esse potentiam, nec partem Omnipotentia, licet aliunde sit conditio ad generandum, ut supra diximus. Ad D. Fulgent. dicimus, affirmare Omnipotentiam esse in ordine ad creaturas, non esse negare illam etiam esse in ordine ad Verbum, & Spiritum Sanctum; qui enim unum affirmat, alterum non negat. Verum quidem est, nos cognoscere Omnipotentiam Divinam per opera ad extra, quæ nobis sunt nota; hoc tamen non tollit, quominus illa etiam terminetur ad Verbum, sive ad opera ad intra; sic enim licet Sapientia Dei à nobis cognoscatur per gubernationem Universi, id non tollit, quominus illa terminetur ad Essentiam Divinam.

162. Obijciens 2. Potentia notionalis, sive principium formale quo est Intellectus, & Voluntas Divina, prout supra diximus; sed Intellectus, & Voluntas sunt Attributa distincta ab Omnipotentia; sunt enim perfectiones totales continententes perfectionem totalem in suo diverso genere, has autem diversas perfectiones dicimus esse diversa Attributa; ergo licet potentia notionalis sit idem cum Omnipotentia, prout omnia in Deo sunt una simplicissima entitas, & perfectio, sub nomine tamen Omnipotentia solum venit potentia ad extra, & non ad intra. Respondeo Intellectum, & Voluntatem aut posse sumi ut actus intelligendi, & amandi, ibi sistendo, & prout sic constituunt diversum Attributum, non solum ab Omnipotentia, sed etiam inter se, cum prout sic dicant diverse istam perfectionem: aut posse sumi quatenus sunt potentia productiva, & prout sic non dicunt totalem perfectionem simpliciter diversam ab Omnipotentia, quæ si continet omnes potentias creatas, à fortiori etiam Increatas.

163. Obijciens 3. Omnipotentia ex communi acceptione ne dicit perfectionem communem omnibus

tribus Personis, quæ de omnibus possit in concreto affirmari cum æquali proprietate, & sic dicitur in Symbolo D. Athan. Omnipotens Pater, Omnipotens Filius, Omnipotens Spiritus Sanctus; sed non æquè Omnipotens diceretur Filius, atque Pater; neque Spiritus Sanctus diceretur æquè Omnipotens, atque Pater, & Filius, si Omnipotentia includeret potentiam notionalem; siquidem Pater potest producere Filium; & Filius cum Patre potest producere Spiritum Sanctum, & tamen neque Spiritus Sanctus, neque Filius possunt se ipsos producere; ergo &c.

164. Respondeo primò, questionem non procedere de Omnipotentia secundum liberam acceptionem assumentis prout diximus num. 156. Respondeo secundò, minorem esse veram, si terminus Omnipotens sumatur ut participium verbi posse, & in illius propria significatione pro completo, & expedito principio ad operandum: non ita tamen, si sumatur ut concretum ex potentia secundum propriam rationem potentia; nam quod Filius in Divinis (idemque cum proportionem de Spiritu Sancto,) non sit potens producere Filium, non provenit ex defectu potentia, sed ex perfectione actus producti, qui cum sit infinitus adæquavit, & quodammodo exhaustivit potentiam; sicque eadem potentia est in Filio, atque in Patre, non tamen idem posse, quod veluti constat ex ipsa potentia, & aliquibus conditionibus necessario requisitis ad operandum.

165. Obijciens 4. Potentia ad intra, & potentia ad extra sunt veluti specie diversæ; cum illa sit necessaria, hæc autem sit libera; siquidem creatura non nisi præsupposita liberæ electione producitur; ergo illa non comprehenditur sub Omnipotentia. Respondeo negando consequentiam; nam cum illa diversitas sit ratione terminorum, aut etiam principii immediati, quatenus scilicet potentia, sive posse involvit non solum potentiam, sed etiam condiciones necessarias ad operandum, non tollit quominus utraque potentia contineatur sub potentia infinita, sive Omnipotentia, veluti sub genere, ut de facto dicitur de Scientia Divina possibile, & existentium.

166. Advertes hæc P. Ruz cit. plura adducere argumenta, quæ tamen facile solvuntur, si advertas, potentiam notionalem, sive ad intra solum dicere formaliter quid absolutum, prout supra diximus, & hæc dicimus commune omnibus tribus Personis; licet posse producere ad intra, quod jam dicit potentiam expeditam ad operandum, dicat aliquid amplius, quod sit conditio, & non commune omnibus Personis, neque ut sic sub Omnipotentia contineatur.

167. Instabis: Habere potentiam expeditam, id est, cum omnibus requisitis ad operandum, aut sine illis, multum facit, ut quis dicatur habere potestatem perfectiùs, aut imperfectiùs; ergo jam Personæ Divinæ non erunt æquales in Omnipotentia. Respondeo concedendo antecedens, quando requisitum, sive conditio ad operandum fuerit intrinseca, & pertinet ad absolutam perfectionem causæ, sive principii: non tamen quando fuerit extrinseca ipsi rationi formali principiandi, ut in præfenti contingit juxta superius dicta.

168. Obijciens 5. ex D. Thom. q. 2. de potent. art. 5. Omnipotentia est ad id, quod est aliquid; ergo non est ad relationem ad intra. Probatur consequentia, quia relatio, sicut & alia entia, habet duplex esse, alterum in subiecto, & alterum suæ quidditatis; sed licet secundum primum sit aliquid, secundum

secundum tamen aliud non est aliquid, sed ad aliquid; ergo non potest terminare Omnipotentiam; nam licet relationes creatæ secundum esse in habeant aliud esse ab esse subjecti, à quo possunt dici aliquid, tamen relationes Divinæ secundum tale esse sunt ipsa Essentia Divina, quæ non est terminus Omnipotentia; ergo cum secundum propriam rationem non sint aliquid, non est ad quid Omnipotentia terminetur; consequenterque non habet terminum *ad intra*.

169. Respondeo primò, hoc argumentum, si aliquid probat, non solum impugnare Omnipotentiam, sed simpliciter impugnare potentiam realem *ad intra*, quam supra diximus dari in Deo; siquidem potentia realis æquæ, atque Omnipotentia requirit aliquid pro termino. Secundò, falsum esse, quod relatio secundum propriam quidditatem non sit aliquid; siquidem *ens*, & *aliquid* sunt prædicata transcendentia, quæ reciprocantur cum entitate reali, qualis est relatio; alioqui dicant quid sit.

170. Obijcies 6. ex Durand. *in 1. dist. 2. q. 1.* Deus non dicitur Omnipotens à potentia passiva, sed ab activa; atqui potentia activa ex Philosopho *lib. 5. Met. cap. 12.* est principium transmutandi aliud in quantum aliud; ergo cum in Divinis non admittatur aliud, & aliud, neque etiam potentia activa *ad intra*; consequenterque hæc non continetur sub Omnipotentia. Respondeo Patrem dici Omnipotentem à potentia, prout præscindit ab activa, & productiva; sicque licet ad illam activam requiratur aliud, & aliud, non ita tamen ad hanc productivam.

171. Obijcies 7. ex P. Vās. infra cit. Deus eodem modo dicitur pro nunc Omnipotens, atque dicebatur ante revelationem hujus mysterii; sed antea non dicebatur Omnipotens per ordinem ad Personas, de quibus nulla erat notitia; ergo neque pro nunc ita dicitur. Respondeo negando minorem: dicebatur enim Deus Omnipotens ante revelationem Trinitatis, quia considerabatur in Deo potentia ad omne producibile, ut de facto datur; quod autem tunc non cognosceretur mysterium Trinitatis, neque potentia productiva *ad intra*, per accidens est; alioqui dicant, Omnipotentiam non esse ad ens supernaturale in essentia, quod antea non cognoscebatur; cum tamen Deus jam tunc diceretur Omnipotens.

172. Secunda sententia negat, principium formale quo, siue potentiam notionalem contineri sub Omnipotentia. Ita Scot. *in 1. dist. 20. q. unica, Gabr. in 1. dist. 20. q. 1. Greg. q. 1. a. 2. Major in 1. dist. 42. q. 1. proposit. 4. Ocham. Durand. P. Valent. 1. p. q. 16. punct. 2. P. Soar. lib. 4. cap. 10. n. 3. P. Vās. q. 1. p. d. 165. cap. 2. P. Amicus d. 33. sect. 1. num. 50. & alii.* Probatur primò, quia quælibet Persona Divina est Omnipotens, ut constat de Fide ex Symbol. D. Athan. *Omnipotens Pater, Omnipotens Filius, Omnipotens Spiritus Sanctus*; idque ab eadem numero Omnipotentia; siquidem *non tres Omnipotentes, sed unus Omnipotens*; atqui non quælibet Persona est potens producere *ad intra*; ergo &c.

173. Dicent primò, quamlibet Personam Divinam habere eandem potentiam *ad intra*; quia hæc consistit in absoluto, ut patet ex supra dictis; non tamen producere defectu conditionis, quæ consistit in relativo. Sed contra primò, quia de Fide est, Personas esse æquæ Omnipotentes; non tamen est de Fide, potentiam productivam *ad intra* consistere in solo absoluto, & non in relativo, saltem partialiter. Secundò, quia parum interest, quod defectu conditionis relativæ non omnes Personæ

producant, si absolute non est in earum potestate producere; simpliciter enim negatur de Filio, quod possit generare, & de Spiritu Sancto, quod possit spirare, de nullo tamen negari potest, quod sit plene & undequaque Omnipotens.

Dicent secundò, cuilibet Personæ competere Omnipotentiam simpliciter; siquidem hæc est potentia ad quidquid non implicat: at verò generare respectu Filii, & spirare respectu Spiritus Sancti implicat ex eo, quod Filius supponat adæquatum actum generandi, & Spiritus Sanctus adæquatum actum spirandi, ideoque non tollere quominus in illis detur perfecta ratio Omnipotentia.

Sed contra primò, quia non implicare terminum ut est objectum Omnipotentia sumitur secundum se, non autem respectivè ad agens, ut supra diximus; alioqui implicantia idem erit, atque impotentia: at verò Filium generare secundum se non implicat in Divinis; ergo si generare pertinet ad Omnipotentiam, non erit Omnipotens Persona, quæ non potest generare. Secundò, quia prout sic in singulis Personis ponitur diversa Omnipotentia; siquidem objectum potentia unius Personæ non est objectum potentia alterius; quod enim respectu unius est possibile, tale non est respectu alterius. Tertiò, quia alioqui quælibet persona creata diceretur omnipotens; siquidem posset quidquid sibi non implicat, licet non possit aliud, quod secundum se non implicat, sibi tamen implicat.

Probatur secundò, quia Omnipotentia solum est productiva *ad extra*, & ad res factibiles; sed generare, & spirare sunt operationes *ad intra*, & ad terminos non factibiles, sed tantum producibiles; ergo generare, & spirare, siue principium formale quo non continentur sub Omnipotentia. Probatur major primò, quia ita usurpatum est nomen Omnipotentia à Conciliis, & Sanctis Patribus contra hæreticos, ut ostenderent omnes Personas divinas habere eandem divinitatem, & potentiam, in quo fundatur illud axioma: *Actiones Trinitatis ad extra sunt indivise*: constatque ex Concil. Later. cap. *Firmiter, de Sum. Trinit. & cap. Damianus. Concil. Toletan. 6. & 11. in Confess. Fidei. Concil. Ephesin. tom. 5. cap. 22. ibi: Quælibet Personarum Deus perfectus est, id est, omnibus proprietatibus Deitatis ornata esse noscitur, & creditur. Ex D. Fulg. ad Ferrandum, q. 4. ibi: Aequaliter regnant. Et de fide ad Petrum cap. 1. Una aliam non superat potestate. Et cap. 3. In eo, inquit, intelligitur Omnipotens Deus quod omnem creaturam de nihilo produxit. Secundò, quia productiones *ad intra* sunt per intellectum, & Voluntatem, quæ sunt potentia diversi ordinis; non ita tamen actiones *ad extra*. Tertiò, quia sicut voluntas subordinatur intellectui, & est diversi ordinis, ita Omnipotentia subordinatur intellectui ut proponenti, & Voluntati ut applicanti, estque diversa rationis; ergo &c.*

Oppones 1. D. Aug. D. Cyril. D. Fulgent. D. Athan. & D. Hilar. ubi supra num. 158. loquentes enim de Omnipotentia Divina videntur sub illius nomine comprehendere potentiam productivam *ad intra*. Respondeo Sanctos Patres locis citatis sumere Omnipotentiam latè pro virtute infinita ad aliquid producendum: non ita verò strictè pro potentia ad aliud, quod verè sit aliud, & contingens, in quo sensu communiter sumitur Omnipotentia, & sub qua prout sic non continetur potentia productiva *ad intra*.

Oppones 2. Omnipotentia, ut potè quid com-
munis.

munis, & universale (idem enim valet Omnipotentia, atque *omnis potentia*;) continet sub se omnem potentiam veram, & realem; sed talis est potentia productiva *ad intra*; ergo illam sub se continet. Respondeo distinguendo maiorem: continet sub se omnem potentiam veram, & realem, quæ sit ad aliud verè aliud, & contingens; concedo maiorem: quæ talis non sit; nego maiorem: potentia autem productiva *ad intra*, licet sit vera, & realis, non est ad aliud, quod verè sit aliud, & contingens; siquidem Personæ Divinæ propter unitatem Essentiæ non sunt aliud, & aliud, sed alius, & alius; neque sunt contingenter, sed necessario; illæ autem potentia, & non illæ continentur sub omnipotentia communi, & universali.

179. Instabis: Sub hoc distributivo *omne animal* continetur homo; & sub hoc *omne ens* continetur Deus, qui sunt inferius nobilior; ergo à fortiori sub hoc distributivo *Omnipotentia* continebitur potentia productiva *ad intra*, cum sit inferius ignobilior. Respondeo negando consequentiam: nam hoc signum distributivum *omni* adjunctum potentia ex communi usu non sumitur prout cadit supra potentiam, ac si dicatur *omnis potentia*, sicut dicitur *omne animal*; *omne ens*; sed prout cadit supra objectum potentia, significatque omne possibile, & factibile in toto rigore: sub Omnipotentia autem prout sic accepta non continetur potentia productiva *ad intra*, sive sit nobilior, sive ignobilior, quam potentia *ad extra*, de quo infra; siquidem objectum illius, nempe Personæ productæ, licet sit possibile, non est tamen factibile.

180. Urgebis: Omnipotentia est ad omne objectum possibile; sed potentia productiva *ad intra* habet objectum possibile; ergo sub Omnipotentia continetur: Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia objectum Omnipotentia est omne possibile, quod tamen ita potest esse, ut possit non esse: at verò possibile, quod est objectum potentia productiva *ad intra*, ita est, ut non potuerit non esse, cum necessario sit.

181. Oppones: In Deo datur una tantum potentia intelligendi ad omne intelligibile, tam *ad extra*, quam *ad intra*; ergo etiam una tantum potentia producendi ad omne producibile, tam *ad extra*, quam *ad intra*. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia hæc absolute sumpta accipitur tantum pro potentia illa, quæ est ad aliud verè aliud, qualis est tantum potentia *ad extra*, ut diximus: at verò potentia intelligendi tam propria est tendens in objectum distinctum, quale est objectum *ad extra*, quam tendens in objectum indistinctum, quale est objectum *ad intra*.

182. Utraque sententia supra posita, (quæ quidem inter Doctores Catholicos videtur de solo nomine,) est satis probabilis, ut patet ex utriusque sententia fundamentis; poterit tamen utraque conciliari, si dicamus, principium formale *quo*, sive potentiam notionalem *ad intra* non contineri sub omnipotentia sumpta in communi usu, & acceptione Philosophorum, ac Theologorum: maxime autem si sumatur ex vi nominis, & in rigore sermonis, ac vocabuli, idemque valeat omnipotentia, atque *omnis potentia*; sic enim videtur utraque sententia intelligenda, ut patet ex dictis.

183. Hic aliqua sequebantur dicenda: Primum, utrum principium *ad intra* sit prius, & dignius principio *ad extra*, tam in actu primo, quam in actu secundo? Secundum, utrum huiusmodi principia, tam inter se, quam comparata cum principiis

Tom. I.

creatis, possint univocè convenire? Quia tamen de his jam satis diximus in *Phys. tract. d. 1. à n. 16.* ne eadem repetamus, & tempus ad alia necessarium desit, ab illis abstinendum censuimus. Tertium, utrum hæc nomina *principium*, *initium*, *author*, & *causa* admittantur in divinis? Quod admittantur in Deo per ordinem ad creaturas, non est dubium, sed solum dubitatur per ordinem ad Personas Divinas, in quibus cum major sit difficultas de nominibus correspondētib; ex parte termini, qualia sunt *principiatum*, *causatum*, &c. de illis in sequentibus Sectionibus, quas de Terminis Processionum Divinarum jam instituiamus: Sit igitur:

SECTIO IX.

De Terminis Processionum Divinarum?

ADVERTES primò, duplicem esse terminum, alterum à *quo*, & est ille, à quo est actio; alterum ad *quem*, & est ille, in quo sistit ipsa actio: Terminus ad *quem* dividitur in totalem, sive materialem, qui etiam dicitur terminus *qui*, aut *quod*, & est illud totum, quod ex productione resultat, & ultimè intenditur, solus enim terminus totalis dicitur per se, & simpliciter produci: & in terminum formalem, qui etiam dicitur terminus *quo*, & est id, quod terminus totalis denominatur formaliter talis, qualis dicitur produci, qui cum semper, aut frequentius denominetur, & sit talis per formam, inde est, quod dicatur terminus formalis, de quo nobis in præfenti est quæstio; nam terminus totalis, sive materialis productionis *ad intra*, ut omnes fatentur, est ipsa Persona producta; siquidem passionēs, sicut & actiones suppositis tribuuntur, ut est communiter receptum.

ADVERTES secundò, terminum à *quo*, cum sit oppositus termino ad *quem*, illo destructo, fieri hunc, sicque introductionem unius esse destructionem alterius, ex quo non dicimus animam rationalem converti, sive esse terminum à *quo* respectu formæ cadaveris, quia illa per huius introductionem non destruitur. ADVERTES tertio, terminum à *quo* aliquando esse positivum, ut quando ex albo fit nigrum; aliquando esse privativum, ut quando ex non albo fit album. Quando autem terminus à *quo* est positivus, dicimus dari conversionem unius in aliud, ut si ex aère fiat aqua, aut è contra: Quando verò terminus à *quo* est privativus, dicimus dari mutationem, ut si ex non albo fiat album; semper tamen terminus à *quo*, sive sit positivus, sive privativus debet destrui, ut habeat veram rationem termini à *quo*. His positis.

Difficultas 1. Utrum detur terminus à *quo* Processionum Divinarum? Negativè. Ita D. Thom. in 1. dist. 5. q. 3. ad 1. Capreol. ibid. apud P. Ruz d. 98. sect. 1. n. 7. Probatur facillè, quia terminus à *quo*, ut diximus, non persistit cum termino ad *quem*, imò necessario destruitur, sive sit positivus, sive privativus; sed per productionem Divinarum Personarum nihil positivum destruitur, nihil enim positivum divinum destrui potest; privatio autem Divinarum Personarum nulla unquam fuit in Deo, cum omnes Personæ necessario fuerint, & ab æterno, sicut ipsa Essentia Divina; ergo &c.

III

Obijciēs 1.